

Gebiedsbeschrijving

Deze wandeling voert langs de rand van Twello. Naast het gemeentehuis, burgerwoningen en een aantal scholen, gaat de wandeling ook door een bosje, een landgoed en agrarisch gebied. Bij elkaar een lappendeken met dorps bebouwing, nieuwbouw, landbouw en landgoed.

Geschiedenis

De omgeving van Twello wordt al lang door mensen gebruikt. Bodemvondsten in de directe omgeving van Voorst duiden erop dat dit tussen 8000 en 5000 voor Christus al is begonnen.

De eerste permanente bewoning heeft waarschijnlijk zo'n 2000 jaar voor Christus plaatsgevonden. Later vond er vestiging plaats op de hogere delen.

In 1818 werden de kernen Twello, Voorst, Wilp en Nijbroek samengevoegd tot de huidige gemeente Voorst. Twello is lang een klein dorp geweest dat onderdeel was van deze gemeente.

In de archieven wordt Twello al in de 13de eeuw vermeld. Echter, pas in de 20ste eeuw is Twello tot ontwikkeling gekomen, mede door de bouw van een station aan de spoorlijn Apeldoorn – Deventer en de vestiging van grote slachterijen. De laatste daarvan sloot in 2004. Na de Tweede Wereldoorlog is het station van Twello afgebroken. Sinds 2006 is er een nieuw station.

In Twello en omgeving is (nog steeds) een aantal landgoederen te vinden. Zo is de Parckelaer al bekend in de 15de eeuw, Hartelaer in de 14de eeuw, evenals Duistervoorde en Hunderen zelfs in de 10de eeuw! Het bestaan van die landgoederen heeft veelal geleid tot het behoud van natuur en landschap. Vanaf de 19de eeuw zijn er ook veel buitens gebouwd door de rijkere Deventenaren.

Hackforts Veenhuis wordt al genoemd in 1298. Het huidige huis dateert uit de 16de eeuw, maar is in 1858 en 1932 ingrijpend veranderd.

IVN Apeldoorn

IVN Natuureducatie laat jong en oud beleven hoe leuk, gezond én belangrijk natuur is. Dat doen we met natuuractiviteiten, excursies, cursussen, landschapsonderhoud, projecten, wandel- en fietsroutes (bijvoorbeeld via de gratis IVN Natuur app).

Ommetjes

Ommetjes zijn korte wandelingen die je uitnodigen in je eigen woon- of werkomgeving op pad te gaan. Er zijn tal van ommetjes in en rond Apeldoorn beschikbaar; ook speciaal voor kinderen en hun (groot)ouders. Download de ommetjes gratis via de website

www.ivn.nl/afdeling/apeldoorn/ommetjes/

Lid worden van IVN?

Steun het werk van IVN Apeldoorn door lid te worden. Als lid geniet je vele voordelen en ontvang je bovendien vier keer per jaar het afdelingsblad Groenvoer en de maandelijkse digitale nieuwsbrief. Blijf zo op de hoogte van de activiteiten in ons werkgebied: de gemeenten Apeldoorn, Voorst en Epe. Meer informatie en aanmelden via doemee.ivn.nl/word-lid.

Ommetje Twello Langs raadhuis en veenhuis

Het begin- en eindpunt: parkeerterrein bij het gemeentehuis, H.W. Iordensweg, Twello

Lengte: circa 2.5 km

Coördinaten: 52.236792, 6.10875

Versie: 202409

Iedereen doet het op z'n tijd... een ommetje maken. Lekker een frisse neus halen met (klein)kinderen, de hond of gezellig bijkletsen met kennissen. Wandelen in het groen ontspant en is goed voor lijf en leden. IVN Apeldoorn deelt graag leuke en leerzame natuurweetjes. Wandel dit ommetje en ontdek een fraai stukje Twello.

Ommetje Twello

Langs raadhuis en veenhuis

Loop vanaf het parkeerterrein naar de weg en ga rechtsaf. Voorbij de school (rechterhand) opnieuw rechtsaf de IJsbaanweg op. Op de hoek staat een beuk met een gegroefde stam. Beuken hebben meestal een gladde stam. Dat komt doordat de schors (buitenste laag van de stam) dun is. Een 'dunne huid' is gevoelig voor verbranden door de zon. Dat geldt ook voor de beuk. Daarom heeft een beuk ook een brede ronde kroon. Zo werpt hij zelf schaduw op zijn stam en beschermt zichzelf tegen verbranden. Beuken in bossen staan dicht op elkaar en voorzien elkaar van schaduw. Als een van de exemplaren sneuvelt, zie je soms dat de stammen van omliggende bomen worden ingepakt met wikkeljute. Neveneffect van de brede kroon is dat er onder de beuk vrijwel niets groeit. Dat kun je later tijdens deze wandeling goed zien in het bosje.

Verderop rechts van de weg groeit klimop tegen de stam van bomen. Klimop brengt de boom geen schade toe. Het enige dat hij doet is zich hechten aan de stam. Klimop is een van de weinige planten die laat in het jaar nog bloeit en daarmee een belangrijke voedselbron voor insecten. Als de klimop in bloei staat, is het bijbehorende blad dat ruitvormig is, ook te zien.

Rechtsaf de meester Zwiersweg in. Aan je rechterhand bevindt zich het Zone College. De drie bomen waar je 'tegenaan' loopt met een hegje om de stam zijn linden. Linden zijn bomen die heel oud kunnen worden. Je herkent ze aan het hartvormige blad. De boom bloeit relatief laat (begin juni) en verspreidt dan een heerlijke geur. Ook de bijen zijn er dol op. Wees niet verbaasd als je oorverdovend gezoem rond de boom hoort in deze tijd van het jaar. Lindes zijn ook vaak aangeplant als cultuurboom of herinneringsboom. Soms kom je deze exemplaren tegen met een hekje of een bankje erom heen.

Buig met de weg mee naar links en vervolg via het trottoir. Wanneer het trottoir ophoudt, linksaf het zandpad op en het bosje in. In dit bosgebiedje kom je direct de beuk tegen zonder ondergroei. In het struweel vind je verder onder andere vlier en hulst. Beide planten zijn besdragend en daarmee een belangrijke voedingsbron voor vogels. Vlier is een eenhuizige plant met tweeslachtige bloemen. Dat betekent dat hij zowel mannelijke als vrouwelijke voortplantingsorganen heeft. Bij hulst is dat anders; dat is een tweehuizige plant. Hulst heeft varianten met enkel vrouwelijke of enkel mannelijke geslachtsorganen. Daarom dragen niet als hulstplanten bessen.

Ga op de splitsing van paden rechtsaf. Maar voordat je dat doet, bekijk dan eerst de enorme stobbe precies op deze splitsing. De stobbe is een overblijfsel van een omgehaalde boom. Het formaat en de vorm maakt dat we deze ook wel 'olifantspoot' noemen. Dat dood hout leeft kun je hier goed zien. Op de stobbe groeit zichtbaar mos, plantjes en verschillende soorten paddenstoelen. Ter bevordering van de biodiversiteit laten natuurbeheerders dood hout achter in de natuurgebieden zodat allerlei organismen hiervan kunnen leven en de voedingsstoffen uiteindelijk weer in de bodem terecht komen.

Ga ook bij de volgende splitsing van paden weer rechtsaf een beukenlaan in. Bij de verharde weg rechtdoor, het Schakerpad in. Na ongeveer 50 meter rechts het hek door. Dan links door het klaphekje. De eerste boom links is een robinia (ook wel genaamd pseudo acacia). Die boom is herkenbaar aan de sterk gegroefde stam. Van oorsprong is dit een Noord-Amerikaanse boom, die in de 17de eeuw in Nederland is ingevoerd. De boom staat bekend om het harde hout, waarvoor hij ook wel wordt gekweekt. In de grove stam kun je een verdwaalde boomkegel, zoals een dennenappel vinden. Spechten klemmen de kegel vast om daarna de zaden eruit te pikken. We noemen dit dan een spechtensmidse.

Ook zie je in dit bos Douglassparren. De Douglas is een naaldboom, die herkenbaar is aan de kegels. Tussen de schubben van de kegels zitten dunnere schubben met drie tongetjes. Ook de schors van de Douglas is opvallend. Deze heeft wat weg van de structuur van bastognekoekjes.

Bij het einde van de bocht staat links een grote tamme kastanje. In Nederland worden de vruchten niet veel verzameld, maar in veel andere landen wel. Kom in de winter maar eens in HydePark Londen. Of in Turkije. Je kan de stalletjes niet missen.

Ga na het hekje rechtsaf en vervolg dit 'grindpad' tot de grote weg. Rechts in het weiland is te zien, hoe allestaande bomen zich kunnen ontwikkelen. Veel breder, veel machtiger, dan bomen in het bos. Dat is ook te zien aan de bomen in deze laan. Aan de kant van de laan zijn de bomen veel minder breed uitgeweid, dan aan de buitenkant. Je kunt duidelijk zien wat licht doet met de groei van bomen.

Verderop kruisen we een greppel. Er groeit veel riet, zelfs tot in het weiland. Een teken dat er een hoge grondwaterstand is. Dat is vaak het geval in het gebied tussen IJssel en Veluwe. Er komt in de lage gebieden Veluws grondwater als kwelwater naar boven.

Inmiddels zijn flinke delen van de IJsselvallei verdroogd. Dat komt door waterwinning en omdat de grondwaterstand kunstmatig verlaagd wordt voor de landbouw. Dat gaat ten koste van de vroege rijke begroeiing.

In de afgelopen jaren zijn er in de IJsselvallei meerdere gebieden aangewezen waar de natuur weer volop kansen krijgt. Een voorbeeld hiervan is Lampenbroek bij Klarenbeek.

Bij de grote weg rechtsaf, terug naar het beginpunt van dit ommetje.